

SFÂNTUL SINOD AL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE

IUBITULUI NOSTRU CLER
ȘI DREPTMĂRITORILOR CREȘTINI
DIN CUPRINSUL PATRIARHIEI ROMÂNE,
HAR, MILĂ ȘI PACE DE LA DUMNEZEU TATĂL,
IAR DE LA NOI, ARHIEREȘTI BINECUVÂNTĂRI!

Iubiții noștri fii sufletești,

Potrivit Sfintei Tradiții, icoanele fac parte din învățătura și practica Bisericii Creștine, iar, potrivit documentelor, ele se aflau pe pereții catacombelor în secolul întâi și în următoarele două, când creștinii, persecutați de stăpânirea lumească păgână și neputând să se roage la lumina zilei, o făceau în adăposturi subterane.

Odată cu Edictul din anul 313, când împăratul Constantin cel Mare – devenit apoi sfânt împreună cu maica sa, Elena – le-a dat creștinilor libertatea de a-și manifesta credința și cultul, aceștia au ridicat sute și mii de biserici, pe care le-au împodobit cu picturi murale, dintre care unele se păstrează până astăzi. Așa s-a dezvoltat arta iconografică bizantină, a Bisericii Răsăritului, care a cunoscut un nou avânt în secolul VI, sub împăratul Justinian, și a continuat să înflorească încă două sute de ani, dăruindu-le închinătorilor adevărate monumente de frumusețe sacră.

Totul a mers bine până pe la începutul secolului VIII, când tronul imperiului a căzut pe mâna dinastiei isaurienilor, care nu aveau nimic în comun cu civilizația și rafinamentele Bizanțului.

Primul dintre ei, Leon al III-lea Isaurul, a pornit o teribilă campanie împotriva icoanelor, rămasă în istorie sub numele de *iconoclasim* (adică "distrugerea icoanelor") sau *iconomahie* (adică "lupta contra icoanelor"), o urgie care avea să dureze peste șaptezeci de ani, cu nenumărate victime omenești și imense pierderi patrimoniale.

Principala cauză care i-a determinat pe aceștia să ducă o luptă atât de crâncenă împotriva icoanelor a fost, pe de o parte, puternica influență a monofizismului, erezie care nega dubla natură a Mântuitorului Hristos, dumnezeiască și omenească, afirmând că firea omenească a fost absorbită de cea dumnezeiască și că, prin urmare, nefiind și om, Iisus nu putea fi reprezentat în icoană. Pe de altă parte, împărații isaurieni erau interesați să nu-și deterioreze relațiile politice cu califii musulmani din vecinătatea imperiului, care denunțau arta iconografică drept o abatere de la a doua poruncă a Decalogului, puternic inserată în Coran. Acestei duble cauze i se adaugă cea de ordin psihologic, înverșunarea suveranului care constată că voința lui se lovește de împotriviri; la gândul că ar putea fi înfrânt, el devine bulgărele de zăpadă în rostogolire, care începe prin a speria o pasăre și termină dărâmând o casă.

Pe durata celor șapte decenii s-au născocit cele mai crunte forme ale prigoanei. Toate bisericile au fost golite de icoane, care erau distruse.

Toți cetățenii din Constantinopol și Asia Mică au fost obligați să-și aducă icoanele în piețele publice, unde erau arse. Cei care se împotriveau erau arestați, exilați sau omorâți.

Cei care încercau să-și salveze icoanele în ascunzători sau îngropându-le în pământ, erau spionați, descoperiți și aruncați în temnițe.

În biserici, frescele și mozaicurile iconografice au fost arse și acoperite cu straturi groase de tencuială și var.

S-a recurs și la metoda perfidă a discuțiilor publice între adversarii și adepții icoanelor, pentru ca aceștia din urmă să fie identificați, arestați și supuși torturilor.

De asemenea, moaștele sfinților au fost batjocorite și arse.

Deoarece împotrivirea poporului lua amploare, împăratul Constantin al V-lea a convocat un sinod care să consfințească iconoclasmul din chiar interiorul Bisericii. Au participat 338 de episcopi, dar au absentat patriarhii Ierusalimului, Alexandriei și Antiohiei, precum și episcopul Romei. Sub amenințări,

participanții au cedat, așa că marea rezistență a rămas pe seama călugărilor, care, neavând nimic de pierdut, în afară de mântuirea sufletului, erau gata să-și dea viața întru apărarea sfintelor icoane. Dintre aceștia, Sfântul Ioan Damaschin a scris un tratat împotriva iconoclasmului, cu o amplă pledoarie pentru cinstirea icoanelor. Mai mult, el l-a înfruntat direct pe Leon al III-lea pentru abuz de putere, amintindu-i că "*nu i se cade împăratului să-și facă de cap în Biserică*". Nu mai puțin important a fost rolul Sfântului Teodor Studitul, egumenul mării mânăstiri de lângă Constantinopol, ca și acela al Sfântului Nichifor Mărturisitorul. Nu-l putem trece cu vederea nici pe Sfântul Grigorie Decapolitul, ale cărui moaște se află pe pământ românesc, în Mânăstirea Bistrița din județul Vâlcea.

Prigoana a încetat odată cu venirea pe tron a înțeleptei împărăteșe Irina, împreună cu fiul ei în vârstă de numai 10 ani. Din porunca acestei femei înțelepte și doritoare de pace, fapt pe care-l relevă însuși numele ei, s-a ținut în anul 787, la Niceea, cel de al VII-lea Sinod Ecumenic, la care au participat aproximativ 350 de episcopi, sub președinția patriarhului Tarasie, și care a restabilit cultul icoanelor, cu precizarea că lor li se cuvine doar cinstire, iar nu venerare precum sfinților sau adorare precum lui Dumnezeu, că prin ele nu cinstim materia din care sunt făcute, ci persoanele pe care le reprezintă, că odată cu ele cinstim sfânta cruce și sfintele moaște, dar în limitele permise, fără exagerări.

Tulburări din partea iconoclaștilor au mai fost și după aceea, până când la cârma imperiului a venit o altă înțeleaptă femeie, împărăteasa Teodora. Sub oblăduirea ei, patriarhul Metodie a convocat un sinod la care i-a invitat pe toți episcopii, egumenii și călugării care avuseseră de suferit în rezistența anti-iconoclastă. Atunci, la 11 martie 842, s-a hotărât ca prima Duminică din Postul Mare să se numească *Duminica Ortodoxiei*, adică a credinței dreptmăritoare, consacându-se astfel, odată pentru totdeauna, cinstirea icoanelor în cultul creștin al Răsăritului.

Dreptmăritori creștini,

Așa cum bine știți, construcția unei biserici ortodoxe se întinde pe durata mai multor ani. Când noul locaș este acoperit, tencuit, pardosit și încălzit, episcopul poate da binecuvântarea

de a se sluji în el, dar provizoriu. Biserica e terminată și poate fi sfințită numai după ce a primit podoaba picturii, adică a iconografiei care îmbracă peretii și tâmpla cu scene biblice și cu chipurile sfinților. Spre mijlocul locașului, la îndemâna credincioșilor, se află icoana praznicară.

De asemenea, și în casa fiecărui bun creștin se află cel puțin o icoană, sfințită de preot și așezată, de obicei, pe peretele dinspre răsărit. Chiar și omul cel mai simplu știe că icoana nu este altceva decât reprezentarea vizuală a persoanei pe care o înfățișează și că rolul ei este acela de a înlesni comunicarea și comuniunea cu acea persoană. În acest fel, sfântul din icoană, contemplat zilnic prin cinstire și rugăciune, devine un fel de membru al familiei, unul de-al casei, căruia îi ceri mijlocirea, ajutorul și în preajma căruia te simți bine.

Nu altfel stau lucrurile în locașul de cult, numai că familia Bisericii este incomparabil mai mare, de la dimensiunea unei parohii până la scara universală. Adunați aici, în străduința de a dobândi Împărăția Cerurilor prin asaltul rugăciunii, creștinii se întâlnesc cu sfinții, care deja au cucerit-o. S-a alcătuit astfel o comunitate în care credinciosul de rând, familiar cu icoanele sfinților, nu mai are nevoie de perceperea lor vizuală, acum percepându-i prin sentimentul intim că el nu e singur, că sfinții sunt prezenți aici ca să-l încurajeze, să-l ajute, să-i ofere dovada că dacă ei au fost ca el, și el poate fi ca ei, că sfinții sunt o punte a posibilului spre ceea ce pare imposibil, mântuirea păcătosului.

Prin icoane, vedem sfinții în biserici, așa cum fac și îngerii "*care slujesc împreună cu noi*" și împreună slăvesc bunătatea lui Dumnezeu.

Icoana poate avea și un rol pedagogic, atât în familie, cât și în comunitatea elevilor dintr-o clasă școlară. O icoană nu poate fi în contradicție cu principiile educative ale dirigintelui, ci, dimpotrivă, le confirmă și le consfințește, numai că ea nu folosește metoda expozitivă, ci pe aceea a exemplului viu. Icoana Mântuitorului Hristos inspiră sentimentul bunătății, icoana Maicii Domnului, pe acela al purității, icoana Sfântului Nicolae sau aceea a Sfintei Mucenite Filofteia inspiră virtutea solidarității cu cel nevoias, icoana Sfântului Gheorghe îndeamnă la biruința bineului asupra răului, icoana Sfintei Cuvioase Maria Egipteanca oferă gândul că răscumpărarea unui păcat, oricât ar fi el de greu, nu e niciodată prea târzie, dacă luăm jugul pocăinței.

Dreptmăritori creștini,

Până la venirea Mântuitorului Hristos nu era cu putință reprezentarea lui Dumnezeu, perceput ca spirit pur.

Prin trimiterea Fiului Său pe pământ, nevăzutul Dumnezeu a realizat și modalitatea de a fi văzut de oameni. Însuși Domnul le spunea ucenicilor despre Sine: "*Cel ce M-a văzut pe Mine L-a văzut pe Tatăl*" (Ioan 14, 9). Așadar, de vreme ce Fiul a devenit trup prin Sfânta Fecioară Maria, a devenit și materie. Or, materia are consistență, contur, formă, culoare, ea poate fi schițată, desenată, zugrăvită, sau – mai nou – fotografiată. Așa s-a născut, după Tradiție, primul portret al Mântuitorului, cel întipărit pe năframa Sfintei Veronica. Un astfel de portret devine, în Ortodoxie, prin sfințire, icoană. Și dacă icoana a devenit posibilă prin Întruparea lui Hristos, cu atât mai firesc ea poate reproduce chipul Maicii Domnului și pe al sfinților.

Pe de altă parte, în icoana Domnului Iisus ne recunoaștem pe noi înșine și pricepem de ce Dumnezeu, după ce a zidit lumea, a încununat-o cu gândul "*Să facem om după chipul și asemănarea Noastră*" (Facere 1, 26). Acest plural "*să facem*" denotă că în acel moment Fiul, ca Logos, era împreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt. Așadar, dacă omul va avea chipul lui Dumnezeu, și Hristos-Dumnezeu va avea chipul omului, iar aceasta nu doar prin materialitatea trupului primit de la Sfânta Fecioară Maria, ci și prin prototipul creat de cuvintele lui Dumnezeu-Tatăl. Virtual, Dumnezeu-Fiul avea chipul omului încă dintru început, ceea ce înseamnă că El S-ar fi întrupat oricum în chipul omului, chiar dacă Adam nu ar fi căzut din Rai.

Identificarea lui Hristos cu omul va fi și mai evidentă la a doua Sa venire. Principalul criteriu al Judecării de Apoi va fi răspunsul fiecăruia la întrebarea dacă el, în timpul vieții pământești, L-a recunoscut sau nu L-a recunoscut pe Iisus în suferința omului de alături, fie că acesta era flămând sau însetat sau străin sau gol sau bolnav sau întemnițat (Matei 25, 34-45). Iisus Hristos se află în fiecare suferință umană și exprimă solidaritatea lui Dumnezeu cu propria Sa creatură. Problema este dacă fiecare dintre noi L-a recunoscut sau nu pe Iisus Hristos în suferința de lângă el și dacă, prin urmare, și-a exprimat solidaritatea lui cu Dumnezeu. Păcatul poate fi comisiv, dar și omisiv: dacă poți face binele și-l faci, e o virtute urmată de răsplată; dacă poți face binele și nu-l faci, e un păcat urmat de pedeapsă. Tu, omule, ești cel care te definești și-ți hotărăști soarta.

Iată, deci, motivul pentru care Biserica noastră a hotărât, încă din vremea Patriarhului Justinian (1948-1977), ca Duminica Ortodoxiei să fie ziua în care se face colecta pentru completarea Fondului Central Misionar. Acest Fond este destinat în exclusivitate ajutorării semenilor noștri aflați în lipsuri, în nevoi sau în suferințe. Știind acum, prin mijlocirea icoanelor, că în fiecare suferință umană se ascunde și așteaptă Iisus Hristos, nu putem rămâne nepăsători. Din păcate, în țara noastră încă există destui sărmani, bătrâni, văduve, orfani, copii abandonați, dar și parohii sărace în mediul rural, care au nevoie de sprijinul nostru. De aceea vă adresăm această Scrisoare Pastorală, rugându-vă și îndemnându-vă să contribuiți, fiecare după puterea și inima lui, la alinarea celor ce așteaptă ajutorul nostru, al tuturor.

Dacă unii dintre frațiile voastre nu au în Duminica aceasta posibilitatea unei donații sau dacă vor vrea să dăruiască mai mult decât au dat, colecta le rămâne deschisă și în Duminica viitoare.

Dumnezeu să vă binecuvinteze și să vă răsplătească din milele Sale cele bogate!

Harul Domnului nostru Iisus Hristos și dragostea lui Dumnezeu-Tatăl și părtășia Sfântului Duh să fie cu voi cu toți!

PREȘEDINTELE SFÂNTULUI SINOD AL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE

† DANIEL,

Arhiepiscopul Bucureștilor,
Mitropolitul Munteniei și Dobrogei, Locțiitor al tronului Cezareii Capadociei
și Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române,
Locțiitor de Mitropolit al Moldovei și Bucovinei

† LAURENȚIU
Arhiepiscopul Sibiului
și Mitropolitul Ardealului

† TEOFAN
Arhiepiscopul Craiovei
și Mitropolitul Olteniei

† PETRU
Arhiepiscopul Chișinăului,
Basarabiei și Exarh al Plaiurilor

† BARTOLOMEU
Arhiepiscopul Vadului,
Feleacului și Clujului și
Mitropolitul Clujului, Albei,
Crișanei și Maramureșului

† NICOLAE
Arhiepiscopul Timișoarei
și Mitropolitul Banatului

† IOSIF
Mitropolit al Mitropoliei Ortodoxe
Române a Europei Occidentale
și Meridionale

† SERAFIM

Mitropolit al Mitropoliei Ortodoxe Române
a Germaniei, Europei Centrale și de Nord

† TEODOSIE

Arhiepiscopul Tomisului

† PIMEN

Arhiepiscopul Sucevei
și Rădăuților

† NIFON

Arhiepiscopul Târgoviștei

† ANDREI

Arhiepiscopul Alba Iuliei

† NICOLAE

Arhiepiscop al Arhiepiscopiei Ortodoxe Române din cele două Americi

† CALINIC

Episcopul Argeșului și Muscelului

† EFTIMIE

Episcopul Romanului

† IOACHIM

Episcopul Hușilor

† TIMOTEI

Episcopul Aradului, Ienopolei
și Hălmeagului

SOFRONIE

Episcop al Episcopiei Ortodoxe
Române a Oradiei

† DAMASCHIN

Episcopul Sloboziei și Călărașilor

† GALACTION

Episcopul Alexandriei
și Teleormanului

† NICODIM

Episcopul Severinului și Strehaiei

† GHERASIM

Episcopul Râmnicului

† EPIFANIE

Episcopul Buzăului și Vrancei

† CASIAN

Episcopul Dunării de Jos

† LUCIAN

Episcopul Caransebeșului

† JUSTINIAN

Episcop al Episcopiei Ortodoxe
Române a Maramureșului
și Sătmarului

† IOAN

Episcopul Covasnei și Harghitei

† AMBROZIE

Episcopul Giurgiului

† DANIL

Episcop-Loctiitor (Administrator)
al Episcopiei Dacia-Felix (Serbia)

† SILLUAN

Episcop al Episcopiei Ortodoxe Române din Ungaria

† VINCENȚIU PLOIEȘTEANUL

Episcop-Vicar Patriarhal

† CIPRIAN CÂMPINEANUL

Episcop-Vicar Patriarhal

† SEBASTIAN ILFOVEANUL

Episcop-Vicar al Arhiepiscopiei
Bucureștilor

† VARSANUFIE PRAHOVEANUL

Episcop-Vicar al Arhiepiscopiei
Bucureștilor

† CALINIC BOTOȘĂNEANUL
Episcop-Vicar al Arhiepiscopiei
Iașilor

† GURIE GORJEANUL
Episcop-Vicar al Arhiepiscopiei
Craiovei

† IRINEU BISTRIȚEANUL
Episcop-Vicar al Arhiepiscopiei
Vadului, Feleacului și Clujului

† SILUAN MARSILIANUL
Episcop-Vicar la Mitropolia
Ortodoxă Română a Europei
Occidentale și Meridionale

† SOFIAN BRAȘOVEANUL
Episcop-Vicar la Mitropolia
Ortodoxă Română a Germaniei,
Europei Centrale și de Nord

† IRINEU SLĂTINEANUL
Arhiereu-Vicar al Episcopiei
Râmnicului

† CORNELIU BÂRLĂDEANUL
Arhiereu-Vicar al Episcopiei
Hușilor

† VISARION RĂȘINĂREANUL
Episcop-Vicar al Arhiepiscopiei
Sibiului

† PAISIE LUGOJANUL
Episcop-Vicar al Arhiepiscopiei
Timișoarei

† VASILE SOMEȘANUL
Episcop-Vicar al Arhiepiscopiei
Vadului, Feleacului și Clujului

† MARC NEMȚEANUL
Episcop-Vicar la Mitropolia
Ortodoxă Română a Europei
Occidentale și Meridionale

† IOAN CASIAN DE VICINA
Episcop-Vicar al Arhiepiscopiei
Ortodoxe Române din cele două
Americi

† IOACHIM BĂCĂUANUL
Arhiereu-Vicar al Episcopiei
Romanului

† PETRONIU SĂLĂJANUL
Arhiereu-Vicar al Episcopiei
Ortodoxe Române a Oradiei

† IUSTIN SIGHETEANUL
Arhiereu-Vicar al Episcopiei Ortodoxe Române
a Maramureșului și Sătmărilor